

Нестеренко Г., Сенік М. Применение данных государственного земельного кадастра для рациональной организации использования земель на территории Снятинского района Ивано-Франковской области

Как система сведений и документов государственный земельный кадастр представляет собой совокупность земельно-кадастровой документации, материалов и информации о правовом режиме земельного фонда, его распределении среди собственников земли, землепользователей, о количественных характеристиках и хозяйственной ценности земель.

На территории Снятинского района Ивано-Франковской области, как и по всей Украине, государственный земельный кадастр призван обеспечивать необходимой информацией органы государственной власти и органы местного самоуправления, заинтересованные предприятия, учреждения и организации, а также граждан с целью регулирования земельных отношений, рационального использования и охраны земель, определения величины платы за землю и ценности земель в составе природных ресурсов, контроля за использованием и охраной земель, экономического и экологического обоснования бизнес-планов и проектов землеустройства.

Ключевые слова: государственный земельный кадастр, данные государственного земельного кадастра, организация использования земель.

Стаття надійшла 03.04.2017

УДК 631.452 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ ЛЬВІВЩИНИ

О. Гриник, аспірант

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Земля є національним багатством і головним засобом в аграрному виробництві. Ефективне її використання впливає на виробництво сільськогосподарської продукції та розвиток національної економіки.

На сьогодні земельні правовідносини використання земель землевласниками та землекористувачами є недостатньо врегульованими. Відбувається нерациональне використання ґрунтів, що призводить до деградації ґрунтового покриву, втрати його продуктивності. Тому підтримання та поліпшення родючості ґрунту, запобігання ерозійним процесам, засоленню, заболоченню, забрудненню різними токсичними речовинами є актуальне.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема дослідження ґрунтів і ґрунтового покриву Львівської області присвячені наукові монографії і статті С. П. Позняка, П. В. Климовича, Б. І. Козловського, М. Г. Кіта, В. Г. Гаськевича, Р. М. Панаса, З. М. Томашівського, О. Й. Качмар, М. І. Пшевлочького, З. П. Паньківа, І. Я. Папіша, А. А. Кирильчука, Б. П. Свидницького, Г. С. Іванюк, Т. С. Ямелинця, О. В. Гаськевич, О. Г. Телегуза, М. Р. Салюк, Н. М. Павлюк, О. М. Підкови, П. В. Романіва, Ю. І. Наконечного, О. В. Телегуз та ін. Проблеми землекористування,

моніторингу земель області розглянуто у працях А. Я. Сохнича, М. Г. Ступеня та ін. [8]. Водночас низка положень, що стосуються ефективного використання земель у сільському господарстві Львівщини, потребують подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасного стану використання сільськогосподарських земель Львівської області, визначення основних недоліків та пропозицій щодо його покращання.

Виклад основного матеріалу. Різноманітність природних умов Львівської області зумовлена її географічним положенням, геологічною будовою, рельєфом, кліматом, гідрологією, рослинним покривом.

Багатством природних ресурсів Львівщини є ґрунти (чорноземи типові і опідзолені, темно-сірі опідзолені, сірі лісові, дерново-карбонатні, лучно-чорноземні).

Однією з найважливіших властивостей та характеристик ґрунту є його родючість – здатність задовольняти потреби рослин в елементах живлення, воді, повітрі і теплі в достатніх кількостях для їх нормального розвитку, які в сукупності є основним показником якості ґрунту [7].

Родючість ґрунту визначається кліматичними умовами, агрофізичними властивостями ґрунтів, їхнім гранулометричним, мінералогічним і хімічним складом, запасом елементів живлення та вмістом їхніх рухомих форм, гумусу, інтенсивністю мікробіологічних процесів, реакцією середовища та іншими фізико-хімічними властивостями [2].

Родючість ґрунтів пов'язана як із природними чинниками, так і з виробничою діяльністю людини.

На території Львівської області, по суті, не залишилось ґрунтів, які б не зазнали антропогенного впливу. Науково необґрунтовані дії, тривале і нерозумне використання ґрунтів у аграрному виробництві призвели до змін властивостей ґрунтів, погіршення їхнього екологічного стану і розвитку деградаційних процесів [8].

Погіршення еколого-агрохімічного стану ґрунтів унаслідок порушення науково обґрунтованої технології застосування добрив, незадовільна їх якість, наявність різних токсичних домішок, збільшення площ кислих ґрунтів (із обстежених 610 тис. га – 35,2 % є кислими) є однією з основних проблем галузі рослинництва.

Від'ємний баланс поживних елементів зумовлений недостатнім і необґрунтованим застосуванням органічних і мінеральних добрив, а також недотриманням сівозміни. У середньому за останні три роки від'ємний баланс гумусу в області склав 720 кг/га, а щорічний середній винос урожаєм елементів живлення на 1 га посівів перевищував їх надходження у ґрунт на 140 кг діючої речовини [3].

За даними ґрунтових обстежень 1957–1961 рр., на Львівщині налічувалося 94 тис. га еродованих орних ґрунтів [5], а на 01.01.2012 р. – 220,2 тис. га, тобто на 234,3 % більше. Площа еродованих ґрунтів сільськогосподарських угідь зросла зі 121 тис. га до 270,21 тис. га, що становить 223,3 % [9].

Станом на 01.03.2016 р. в області нараховувалося 229,2 тис. га еродованих земель (28,8% від площі ріллі), з них 174,5 тис. га піддані водній ерозії [3].

Основна причина ерозійних процесів криється в порушенні протиерозійної організації території, розпаюванні земель на невеличкі ділянки, недотриманні науково обґрунтованих сівозмін та технологій обробітку ґрунту.

Таким чином, посилений антропогенний пресинг на ґрунтовий покрив Львівської області, нехтування законами землеробства, недотримання ґрунтоохоронних заходів, відсутність превентивного підходу до збереження ґрунтів та їх родючості призводять до активізації деградаційних процесів, знижують екологічну стійкість ландшафтів і зменшують родючість.

У статтях 91 і 96 Земельного кодексу України [1] та статті 35 Закону України «Про охорону земель» [7] вказано, що власники землі і землекористувачі мають підвищувати родючість ґрунтів та своєчасно інформувати відповідні органи про стан деградації та забруднення земельних ділянок, забезпечувати захист земель від ерозії, виснаження, засолення, забруднення, засмічення, заростання бур'янами, солонцювання, підкислення, перезволоження, підтоплення, вживати заходів щодо запобігання екологічно небезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації його наслідків. Проте більшість землевласників та землекористувачів не дотримуються пунктів цих законодавчих актів, а державні органи не в змозі ефективно здійснювати контроль за станом ґрунтів та їх родючості самостійно (без належної підтримки з боку землевласників). Необхідність цього є однією з вимог статті 15 (частини 1, 2) Закону України «Про оренду землі» [6] щодо збереження стану об'єкта оренди як невід'ємної складової будь-якого договору про оренду земель.

Для збереження і покращання стану ґрунтового покриву області потрібно вжити низку заходів зі створення раціонального землекористування.

Насамперед варто запровадити моніторинг родючості ґрунтів на землях, що орендуються, фіксувати стан ґрунту на початку терміну оренди і в кінці. Вирахувана різниця цих показників покаже, яку шкоду було завдано ґрунту. На основі цього має вирішуватись питання про компенсацію завданих втрат землекористувачем: відновлення початкової родючості ґрунту (наприклад, за допомогою внесення органічних та мінеральних добрив), оплати штрафу тощо.

Однією з ознак деградації ґрунту є зменшення в ньому гумусу. Для відтворення його вмісту у ґрунті необхідно збільшити надходження до ґрунту органічних речовин, поліпшити умови гуміфікації рослинних решток і гною, зменшити втрати гумусу внаслідок його мінералізації та ерозії ґрунтів.

Необхідно провести комплекс заходів захисту ґрунтів від ерозійних процесів. Ці заходи не повинні проводитись одноразово, а мати системний характер.

Виведення ріллі з інтенсивного обробітку необхідно проводити на основі проектів для кожного господарства. Землі на схилах 3-5° належить використовувати під високоінтенсивні луки, землі на схилах 5-7° – під пасовища з поліпшеним травостоем, а на схилах понад 7° – під суцільне заліснення.

Потрібно запровадити нагляд за оптимізацією співвідношення земельних угідь, як основи їхньої охорони й відновлення.

Для поліпшення родючості ґрунтів необхідно докорінно змінити структуру посівних площ у сівозмінах, розширити посіви багаторічних бобових, трав, використовувати поживні й поукісні посіви на зелене добриво, а солону колосових

культур – як органіку, переходити на біологічні методи підвищення родючості ґрунтів разом з використанням мінеральних і органічних добрив [4].

Також для підвищення родючості ґрунту необхідно застосовувати сидерацію, що ґрунтується на використанні зеленими рослинами необмежених ресурсів сонячної енергії для виробництва органічних речовин, які використовують на добрива приорюванням в ґрунт у полі сівозміни за енерго- і ресурсоощадних технологій вирощування.

Унаслідок приорювання 35-40 т/га зеленої маси до ґрунту потрапляє 150-200 кг азоту, що прирівнюють до 30-40 т гною. Коефіцієнт використання азоту зелених добрив першого року дії удвічі більший, ніж гною [10].

Для стабілізації гумусового стану ґрунтів вкрай потрібне проведення в необхідних обсягах вапнування кислих ґрунтів, що забезпечить закріплення гумусу на поверхні мінеральної частини ґрунту.

Висновки. Зміни форм господарювання і власності на землю негативно позначилися на родючості ґрунтів Львівської області.

Реалізація комплексних заходів з підвищення родючості ґрунтів та виконання органами державної влади, власниками землі та землекористувачами рекомендацій науково-дослідних установ стосовно раціонального використання земель дасть змогу створити ефективний механізм регулювання земельних відносин та державного управління земельними ресурсами.

Бібліографічний список

1. Земельний кодекс України № 2768 – III від 25.10.2001 р. (редакція від 04.06.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. Землеробство з основами ґрунтознавства і агрохімії : підручник / В. П. Гудзь, А. П. Лісовал, В. О. Андрієнко, М. Ф. Рибак ; за ред. В. П. Гудзя. – К. : Центр навч. літ., 2007. – 408 с.
3. Комплексна Програма підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області на 2016-2020 роки : затверджено рішенням сесії Львівської обласної ради від 01.03.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://loda.gov.ua/agr_prohramy.
4. Національна доповідь про стан родючості ґрунтів України. – К. : ВИК-ПРИНТ, 2010. – 111 с.
5. Оленчук Я. С. Ґрунти Львівської області / Я. С. Оленчук, А. Г. Николин. – Львів : Каменяр, 1969. – 84 с.
6. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
7. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
8. Проблеми використання та охорони ґрунтів Львівської області / С. Позняк, В. Гаськевич, М. Пшевлотький, О. Телегуз // Вісник Львівського університету. – 2013. – Вип. 46. – С. 292–303. – (Серія географічна).
9. Телегуз О. В. Агроекологічна оцінка ґрунтів Львівської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.05 / О. В. Телегуз. – Львів, 2012. – 247 с.
10. Шувар І. Сидерація – невід’ємна складова біологічного землеробства / І. Шувар // Агробізнес сьогодні. – 2014. – № 1-2. – С. 272-273.

Гриник О. Сучасний стан родючості ґрунтів Львівщини

Проаналізовано агроекологічний стан і проблеми використання ґрунтів Львівської області. Встановлено, що ведення землеробства призвело до поширення деградаційних процесів і зниження родючості ґрунтів. Запропоновано заходи раціонального використання і охорони ґрунтів.

Ключові слова: родючість, Львівська область, ґрунт, деградація, охорона ґрунтів.

Hrynyk O. Current conditions of soil fertility in Lviv region

The article analyzes agro-ecological conditions and problems of soil use in Lviv region. It is confirmed that arable farming has caused extension of degradation processes and fall of soil fertility. The research proposes measures concerning rational use and protection of soils.

Key words: fertility, Lviv region, soil, degradation, soil protection.

Гриник О. Современное состояние плодородия почв Львовщины

Проанализированы агроэкологическое состояние и проблемы использования почв Львовской области. Установлено, что ведение земледелия привело к распространению деградационных процессов и снижению плодородия почв. Предложены мероприятия по рациональному использованию и охране почв.

Ключевые слова: плодородие, Львовская область, почва, деградация, охрана почв.

Стаття надійшла 19.05.2017

УДК 322.2

СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НОРМАТИВНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ НЕСІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Т. Сусак, аспірант

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Економічні перетворення в державі, реформування земельних відносин та вдосконалення податкового законодавства потребують покращання системи, яка забезпечує функціонування податкових платежів, що є соціально та економічно виправдані. У зв'язку з цим зростає роль грошової оцінки земель, яка, відповідно до Податкового кодексу, є основою нарахування податкових платежів.

Розглядаючи земельне законодавство, варто наголосити, що останніми роками внесено зміни до нормативно-правового забезпечення та Методики грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів. Однак зміни, які стосувалися земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів, внесено ще у 2013 році. І тому з урахуванням сьогоденної ситуації, а також із наповненням бази Державного земельного кадастру є потреба у